

Vi må videre!

Gjennom fyllinger og bruer og undersjøisk tunnel vil Hamnsundsambandet kunne knytte Haram tettere til byregionen. Det forsterkes ytterligere når også Nordøyene blir landfast gjennom Nordøyvegen. Her utsikt fra Gamlemsveten og sørover mot Valderøya

Bjørn Tømmerdal, ordfører i Ålesund (H)

Utfordringene.

I min kronikk i Sunnmørsposten den 19. januar om kommunesammenslåing forsøkte jeg å gi et «fugleperspektiv» på de problemstillingene som vår region står overfor. Konklusjonen var at verken bykommunen Ålesund eller nabokommunene Giske, Haram, Skodje og Sula hver for seg er sterke nok til å møte fremtidens utfordringer. Kun gjennom å forene gode krefter erkjenner vi at summen av våre ressurser er til innbyggernes beste.

I denne omgang vil jeg fokusere mer på de «nære ting». Det som oftest blir brukt som hovedargumenter for kommunesammenslåing og som de siste årene har fått forsterket betydning, er behovet for spesialkunnskap og kravet til økonomisk og faglig effektivitet. I tillegg vil jeg se litt nærmere på hva som gjorde at Danmark fikk gjennomført sin kommunereform på rekordtid.

Samhandlingsreform.

La oss starte med en illustrasjon som på mange måter underbygger dette resonnementet. I disse dager sitter en spesialgruppe oppnevnt av helseminister Bjarne Håkon Hanssen og utreder en ny samhandlingsreform for helsetjenesten. Formålet er å behandle flere pasienter i kommunehelsetjenesten for igjen å spare på antall liggedøgn på sykehusene. Kort fortalt handler det om å få mer effektiv utnyttelse og mer helse for hver krone.

I den anledning har begrepet helsekommune dukket opp som en av flere løsninger. Små enheter klarer rett og slett ikke å løse fremtidens helseutfordringer på en slik måte at tilbudet til innbyggerne blir like bra om en enten befinner seg på det sentrale Østlandet, i storbyene eller i utkantkommunene i Nord-Norge eller på Vestlandet. Dette bør bekymre flere enn ordføreren i Ålesund.

Små kompetansemiljø.

Det er åpenbart at små kompetansemiljø både er sårbare for endringer og nye krav etter hvert som sykdomsbildet i fremtiden forsterker seg. Det er nok å nevne psykiatri, demens, rus, barnevern osv. Min påstand er at når det gjelder helse- og sosialtjenester er det klare stordriftsfordeler i legetjenesten. Små kommuner har ofte vanskelig for å dele opp legestillinger, og de sliter med rekrutteringsproblemer. Løsningen med mer samhandling og egne helsekommuner er etter mitt skjønn et sidesprang og det er fristende å spekulere i om dette er et resultat av det «halsstikket» som Senterpartiet har festet rundt sine regjeringspartnere. Jeg skal holde meg for god til å komme med slike spekulasjoner her, men de som følger med kan ikke unngått å ha sett flere og flere sentrale Ap- politikere ta til orde for en ny kommunestruktur.

Samkommune.

Et annet eksperiment som også illustrerer behovet for mer effektive kommuner er det såkalte «Samkommune» forsøket i Namdalsregionen. Også her forsøker en å effektivisere den kommunale driften gjennom en forsøksordning som i mine øyner minner om fordekt kommunesammenslåing. Samarbeidende kommuner skal avgi beslutningsmyndighet til et felles styringsorgan, Samkommunen, som skal ha ansvar for flere fellesoppgaver og egen økonomi. De ansatte er juridisk hjemmehørende i sine kommuner, men underlagt samkommunens administrative og faglige ledelse. Dette synes jeg virker som en tildekt strukturendring tilgodesett av en regjering som ikke evner å ta steget fullt ut, men leter etter alternative løsninger istedenfor å ta grep. Grepet er etter min mening en struktur og kommunemodell etter dansk mønster.

Dansk kommunereform.

Det som kjennetegner den danske reformen er tempoet den ble gjennomført på og den store graden av enighet. Dette vitner om en felles erkjennelse og problemoppfatning. I løpet av fem år er antall kommuner redusert fra 271 til 98. Hva er forklaringen?

I Danmark tok man samtidig en gjennomgang av oppgavene og fordelingen mellom kommuner, amt (fylker) og staten. Dette resulterte i at flere oppgaver ble flyttet nærmere befolkningen og kommunene fikk mer makt på bekostning av staten. På mange måter gjorde

man kommunene til inngangsporten for offentlig tjenester. Dette førte igjen til fornyet interesse for lokalpolitikken og et sterkere eierskap nedenfra. Konklusjonen så langt har vært at større kommuner gir økt lokalt selvstyre.

Sunnmørskommune.

Hva kan vi så gjøre her hjemme for å ta tilsvarende grep? Min idé om å utvikle en Sunnmørskommune bestående av Ålesund, Giske, Haram, Skodje og Sula står ved lag. Ideen har fått ulike reaksjoner og ikke uventet en lunken mottakelse i enkelte politiske miljøer i de nevnte kommunene. Andre har tent på ideen og tidligere varaordfører i Haram, Torleif Rognes innlegg i denne avisen synes jeg illustrerer mitt poeng om at dette ikke handler om at Ålesund skal «spise» opp naboene og befeste sin egen posisjon.

Jeg tror at ideen er verdt å jobbe videre med og jeg tror tiden spiller på lag med mine ideer. Hadde vi hatt et Breisundsamband på plass skulle både Hareid, Ulstein og Herøy vært inkludert i dette. De kompetanse- og teknologimiljøene som ligger i disse kommunene er noe av verdens fremste og ville så åpenbart forsterke attraksjonen i en ny storkommune. Men også min tålmodighet blir satt på prøve av uendelige lange diskusjoner om traseer og krysningsalternativer. I mellomtiden får vi starte der geografien tillater det.

Næringslivet.

Mitt ønske er at i tillegg til den politiske debatten bør det snares komme en debatt initiert av næringslivet og bedriftene. De har så langt vært fraværende og på mange måter overlatt dette til oss politikere. Dette skyldes kanskje at næringslivet for lengst har sett at grensene viskes ut i det stille. NAV-reformen er et slikt eksempel som jeg tror illustrerer dette. Viktigere enn hvor kontoret ligger er det hvilken type kompetanse og rekrutteringstjeneste NAV kan tilby vårt næringsliv på Sunnmøre.

Her forleden kunne en i en annen kronikk i Sunnmørsposten med beslektet tema, lese at politikk er for viktig til å bare overlate til politikere å bestemme. Herved inviterer jeg det sunnmørske næringsliv til å være med å diskutere hvordan vi skal skape konkurransedyktige kommuner eller regioner som tiltrekker seg kompetanse og arbeidskraft, og samtidig klarer å utvikle seg uten statlig u-hjelp, men i kraft av sin innovasjon og gründerånd.

Om 20 år, altså rundt 2030 bør FN i sin vurdering av verdens ledende regioner med beste bo- og arbeidsforhold kunne uttale følgende: «Look to Sunnmøre».

Da må noen ta grep og lede reformen slik at det ikke ender som i den klassiske visa til Ingebrigt Davik: « hit eit steg og dit eit steg...».

Bjørn Tømmerdal
ordfører i Ålesund

Publisert tirsdag 10. februar 2009 kl. 02:00.